

Verslag van de Vogeltrek 1973.

Het weer:

Na een langdurige droogte viel op 19 september de eerste regen. Daarna volgden de depressies elkaar op tot eind september, met op 29 sept. zeer onstabiel weer met onweersbuien. Oktober begon met een week van rustig weer met nog zomerse dagen op de 4e en de 5e met een temperatuur boven de 20° C. Dit liep uit op toenemende mistvorming en op zondag 7 okt. hing er de hele dag een hardnekkige mist. Deze dag en 9 okt. toen er een koufront van polaire oorsprong naderde met onstabiel weer, waren de enige dagen dat er helemaal geen trek was. Dit koufront en die erop volgde veroorzaakten in Skandinavië sneeuwbuien met harde wind en lichte tot strenge vorst; op Jutland onstabiel weer met langdurige onweersbuien. Een oude tropische cycloon drong op 12 okt. niet door tot ons land, maar bleef ten zuiden ervan, zodat wij hier rustig weer kregen met zon en temperaturen van 10-12° C. Van 15-16 okt. kwam de grens van warme en koude lucht uit de pool boven ons land te liggen. Op de 18e verscheen een actieve polaire luchtstroom met onstabiel karakter, vergezeld van hagel- en sneeuwbuien. In Skandinavië en Rusland is er dan opnieuw een koudegolf met aanhoudende sneeuw en vorst; op 15 okt. viel in Warschau de eerste sneeuw, wat erg vroeg is. Vanaf 20 okt. kwamen we weer in de westcirculatie met depressies, afgewisseld met ruggen van hoge druk. 21 okt. de enige dag met stormachtige wind tot storm in de middag aan de kust wordt de volgende dag gevolgd door een rug van hoge druk. In Skandinavië en Rusland was het weer winters met vorst tot - 20° C. 's nachts. Na de 24e trad er een weersverbetering in met rustig herfstweer. Behalve de twee eerder geneemde dagen is er alle dagen trek geweest, zelfs op de 18e en 21e okt. De vogels hadden blijkbaar veel trekdrang, mogelijk door de drie koude-invalen in Noord- en Oosteuropa. De zeer grote aantallen VELDLEEUWERIKEN, MERELS en ROOBBORSTEN en de trek van MEZEN en een groter aantal ROEKEN zou er op kunnen duiden, dat de vogels in het noorden een gunstig broedseizoen hebben gehad. Vooral ook, omdat er op 31 nov. tijdens een koude-vluchttrek nog eens duizenden VELDLEEUWERIKEN en LIJSTERS overkwamen. Terugtrek was er op enkele dagen in de eerste helft van oktober en nog op 3 nov. van troepjes SPREEUWEN, VINKEN en GRASPIEPERS. De wind was 04 en het was heilig met 7/8 bewolking.

SPREEUW: Tot 20 okt. zwierven er in het duin grote troepen Spreeuwen rond, die op de 22e vertrokken waren. De regelmatige trek van Spreeuwen zette in op 13 okt. toen er ook zeetrek was, met op 27 en 28 okt. enorme aantallen langsvliegend gedurende de gehele ochtend. Toen gingen er ook veel troepen, die vanuit het land kwamen uit N.O. richting naar Z.W. richting over zee naar Engeland. Zij lieten zich niet stuwen. Ook goede trek op 3 nov. en op 11 nov. nog 1150 in 54 troepen bij vrij harde wind W 5-6.

VINK: Van de eerste trek van Vinken hebben wij weinig gezien. Op 2, 5 en 6 okt. trokken er Vinken langs, maar niet in zulke grote aantallen als we op die tijd konden verwachten. Deze hadden een sterke trekdrang.

Na 14 okt. is er regelmatig trek van Vinken; op de 20e een dag met goede trek maar moeilijk waarneembaar, omdat ze zo hoog vlogen. Voorts was er trek op 24, 25, 26, 27 en 28 okt. gedurende de ochtenduren. Een dag met trek tot de avond hebben we niet meegemaakt. Ook op 3 nov. nog goede trek van Vinken, wat vrij laat is.

Eind september waren er ook meteen KEPEN tussen de Vinken en b.v. op 16 en 21 okt. waren er troepjes van alleen Kepen. In Bilthoven meldde onze waarnemer ook geen uitzonderlijke trek van Vinken; wel regelmatig troepjes. Daar zag men de eerste Keep op 5 okt. Er waren daar meer ochtenden met grondnevel of mist dan aan de kust.

Zelfs op 10 nov. met harde wind trokken er nog enkele troepjes Vinken langs.

GRASPIEPERS: In de tweede helft van september al flinke trek. Op 23 en 24 sept. sterke trek en op 6 okt. vlogen er veel boven de grondmist; ze waren alleen te determineren op geluid. Andere jaren liep na half okt. de trek sterk terug, nu bleven ze regelmatig langs vliegen tot het einde van de maand, zij het in kleinere aantallen. Ook op 3 en 10 nov. nog late doortrek en op 3 nov. zelfs nog terugtrek.

VELDLEEUWERIKEN: De trek van Veldleeuweriken langs de kust is dit seizoen goed geweest. Op 1 okt. zette de trek in, met drukke dagen op 5, 6 en 11 okt. Op 12 okt. zelfs een sterke trek, die tot in de middag doorging. Daarna regelmatig trek met op 28 okt. weer een top. Veel vogels gingen toen ook in Z.W. richting de zee over, evenals de Spreeuwen. Het zal uit winterwaarnemingen moeten blijken, of deze Leeuweriken gevlucht zijn voor de koudegolven in Skandinavië en Oost Europa. Echter tijdens de vorstvlucht en eind nov. trokken nog eens duizenden Leeuweriken door, zodat we dit jaar kunnen spreken van een goed leeuwerikentrekseizoen en een goed broedseizoen in het

Noorden.

Er zijn deze herfst op zee weer een groot aantal Leeuweriken, Lijsters en Merels omgekomen, vermoedelijk overvallen door mist. Op 21 okt. lagen er veel aangespoelde vleugels op het strand. Ook op Texel heeft men veel aangespoelde vogelresten gevonden in de herfstvakantie. Regelmatig trokken ook enkele zingende BOOMLEEUWERIKEN langs.

LIJSTERS: Eind september werden er al Koperwieken en Kramsvogels gezien, maar de dagtrek zette pas in op 11 en 12 okt. van de Koperwieken en op 19 okt. van de Kramsvogels. Vanaf die tijd is er elke avond nachttrek van lijsters te horen geweest. Er moeten er wel vele duizenden overgekomen zijn. In Bilthoven waren de eerste Koperwieken en Kramsvogels op 8 okt. aanwezig, op 13 en 14 okt. aangroeiend tot 250 eks. op de sportvelden en vele op de lijsterbessen aldaar. Dit was ook weer na de koudeinvallen in het noorden en het oosten van Europa.

Opvallend was het zeer grote aantal Merels dat gezien is. Op 24 en 25 okt. waren we op Texel en zagen daar op de weilanden, tuinen en grasvelden duizenden Merels, soms in troepen van 30 en 40 bij elkaar. Zo hebben we het nog nooit meegemaakt. Ook het aantal Kramsvogels was enorm; op alle terreinen wemelde het van lijsters, meest Kramsvogels en een kleiner aantal Koperwieken; geen land was zonder vogels. Wij zagen aan de dijk ook 4 Beflijsters tussen een troepje Kramsvogels.

KRAAIEN: De eerste Bonte Kraai verscheen op 12 okt., een vroege datum. Op 13 okt. zette de trek van kraaien in. Ditmaal zagen we een iets groter aantal Roeken dan in de laatste jaren. In IJmuiden vlogen op 13 okt. in anderhalf uur 160 Bonte Kraaien in 8 troepen langs en 112 Kauwen in 6 troepen.

ROOFVOGELS: De stand van Roofvogels lijkt iets gunstiger. Regelmatig zagen we een Torenvalk langs trekken en later met de spreeuentrek wat Sperwers; op 28 okt. zelfs 11 Sperwers in 3 uur tijd. Buizerden en Kiekendieven bleven beperkt tot enkele exemplaren.

DIVERSE SOORTEN: Er is ook weer trek geweest van Kool- en Pimpelmezen, doch minder sterk dan vorig jaar. Er werden veel STAARTMEZEN gezien in het duin. ROODBORSTEN zijn er in zeer groot aantal; er moet veel nachttrek van Roodborsten geweest zijn, want 's morgens waren ze opeens aanwezig. Ook van GOUDHAANTJES is er steeds nachttrek geweest.

We misten de eerste trek van BARMSIJZEN en later hebben we maar weinig trek van Barmsijzen waargenomen. Ook de trek van SIJZEN langs de kust was niet

groot. Op Vlieland waren de Barmsijzen al vroeg weg, eind augustus was er nog maar een enkele. Misschien door de droogte dat ze vroeg weggetrokken zijn? Het aantal GROENLINGEN leek normaal, evenals het aantal RINGMUSSEN, deze zagen we nogal eens terugvliegen, d.w.z. naar het noorden. Ook de KNEU is een vogel die scherp op de weersomstandigheden reageert. We zien dan ook veel terugtrek op bepaalde dagen juist van Kneuen. Het aantal doortrekkende Kneuen dit jaar was wat groter.

Op 12 okt. was er trek van KIEVITEN en op 13 okt. zelfs sterke trek. Veel troepen gingen toen westelijk over zee. Het leek op een koude vlucht. We telden er ruim 800 in 30 troepen. Ook in Bilthoven werd op die datum trek van Kieviten gezien. Deze trek zal ook een vlucht voor de vorst en sneeuw in noord- en oosteuropa geweest zijn.

Op 10 nov. trokken enkele SNEEUWGORZEN langs. RIETGORZEN zijn in de herfst ook regelmatig langstrekking gezien of gehoord, nooit in troepjes, meestal vliegen ze alleen, of soms met 2 of 3 eks. PUTTERS zagen we maar een enkele keer.

JAN VAN GENTEN: In september en in de eerste helft van okt. zijn er regelmatig Jan van Genten voor de kust gezien. Op 9 okt. zelfs 200 voor de piepen in IJmuiden.

Op 27 okt was er sterke trek van KAPMEEUWEN langs de kust.

Enige getallen van de trek in 1973.

datum	Spreeuw	Vink en Keep	Veldleeuwerik	Graspieper
13 okt.	12000 in 200 troep.	560 in 58	490 in 76	165 in 59
14 "	7500 in 71 "	34 in 13 w.o.Keep	44 in 16	74 in 36
27 "	7750 in 207 "	1200 in 135	665 in 109	45 in 27
28 "	26100 in 312 "	660 in 78 w.o.Keep	240 in 36	117 in 39
3 nov.	2500 in 90 "	100 in 20 w.o. "	10 in 3	84 in 32

De vluchttrek van eind november.

Woensdag 28 nov. reden we door Noord-Holland richting Wieringermeer en zagen op alle weilanden zeer veel Kieviten en Kramsvogels, en hier en daar ook veel Veldleeuweriken en Koperwieken. Toen werd aan de kust bij Zandvoort trek van Kieviten waargenomen, in een half uur enige honderden in troepen van ca. 40 eks. Het was koud weer en in de loop van de week nam de onstabiele opbouw van de lucht toe, gepaard gaande met hagel- en sneeuw- buien, terwijl de kou toenam. Vrijdagmiddag zette de rush in van vogels, die wegvluchtten. Die dag werden er hoofdzakelijk Veldleeuweriken waargenomen. De volgende dag, zaterdag 1 dec. kwam er een stroom van duizenden

vogels langs. Het waren meest troepen Veldleeuweriken, maar ook veel Kramsvogels, Spreeuwen en Kieviten en verder nog Vinken, Kepen en Graspiëpers.

In Friesland en Groningen had het flink gesneeuwd en 's nachts was het kwik tot onder de -10° C gedaald. De dag daarop, zondag 2 dec. was er alleen in de eerste ochtenduren nog sterke vluchttrek. Men had de indruk dat deze leeuwerikentrek dag en nacht doorgegaan was.

De Heer B. Loos van de Vogelwerkgroep Utrecht deelde mee, dat hij in deze week 's nachts veel Koperwieken en Kramsvogels heeft horen overtrekken en dat hij voorts troepen Kol- en Grauwe Ganzen in troepen van 200 tot 250 ganzen heeft gezien.

Leden van de C.J.N. hebben zeer veel Brandganzen op Schiermonnikoog zien wegtrekken. Bij Anjum zaten er dit jaar zeer veel, volgens C. de Groot 40.000; C.J.N. 53.000; S.J. Braaksma 46-47000. De ganzen zaten eerst op de zeekraal in het Lauwersmeer, maar nadat de zeekraal was opgevreten, gingen ze naar de polders.

De heer Braaksma heeft in de trektijd op Rottumerplaat 380 Roodborsten geringd; 40 eks. werden dood gevonden. Hij vermoedt, dat de vogels zeer vermoëid waren aangekomen en geen kracht meer hebben gehad om van de Plaat weg te trekken. Ze zijn toen door voedselgebrek omgekomen.

F. en T. Bloem-Margadant
Veldlaan 8, Aerdenhout.